

Muz 852

Minisztérium 04-12/du. 12.4
3. sz. rendeletével.

ARCHIVUM

Lelt. sz.: 583/Arc

Elsősegélynyújtás és gyógykezelés
vegyi harcanyagok okozta
mérgezések és sérülések esetén.

(Táblázat az E—16. jelz. utasításból.)

Leltározva 2010

A M. KIR. HONVÉDELMI MINISZTERIUM KIADVÁNYA.

BUDAPEST, 1943.

STÁDIUM SAJTÓVÁLLALAT RÉSZVÉNYTÁRSASÁG.

Muz 852

HARGÁZOK FELISMERÉSE
A KEZDETI TÜNETEK ALAPJÁN.

Bőrsérülés van.	a) A szennyezés után 3—6 óra múlva lobos pír, 18—24 óra múlva hólyag.		Mustárgáz	Csepphatás
	b) A szennyezés után 15—20 perc múlva lobos pír, égető érzés, viszketés. 10—15 óra múlva hólyag.		Arsentartalmú anyag. (Lewisit, stb.)	
	c) Lobos pír, viszketés főleg az érzékenyebb bőrfelületeken. Csekély könnyezés, idegentestérzés a szemben. A szem kötőhártyája és a felső légutak nyálkahártyája lobosan bővérű. Émelygés, rekedtség.		Mustárgáz	Gőzhatás
	d) Mint c) pont, de fokozottabb szemtünetekkel és égető, viszkető érzéssel. Az orr és a felső légutak nyálkahártyájának ingerülete is élénkebb.		Arsentartalmú anyag, (Lewisit, stb.)	
Bőrsérülés nincsen.	Tüdőelváltozással.	Könnyezés, szúrós szag.	Göresös köhögés, véres-nyákos köpet. Mellkasi fájdalom.	C h l o r
			Köhögés, émelygés, hányinger, hányás.	Chlorpikrin
		Kisfokú könnyezés és köhögés.	3—6 óra múlva egyre fokozódó légszomj, nehézlégzés. A köpet habos, később véres-habos.	Phosgen, Diphosgen, (Peranyag)
		A szemnek és a felső légutaknak a c) pontban leírt egyidejű tüneteivel.		Mustárgáz

Bőrsérülés nincsen.

Tüdőelváltozás nélkül.

Azonnal égető fájdalom a szemben, bőséges könnyezés, orrfolyás, nyáladás.

A tünetek a gázveszélyes terület elhagyása után gyorsan elmúlnak.

Bromaceton
Brombenzylcyanid
Chloracetophenon.

Elsősorban égető, kaparó érzés a garatban, orrban. Tüsszentés, mellkasi fájdalom, szorongó érzés. Fejfájás, nyálfolyás, hányinger, hányás. Esetleg égető fájdalom a szemben, könnyezés. A tünetek a gázveszélyes terület elhagyása után egyideig még fokozódnak, azután hamarosan elmúlnak.

Clark I.,
Clark II.,
Adamsit,
Dick

Fejfájás, szédülés. Szorongó érzés, szívdobogás, hányás. Izomgyengeség, eszméletlenség. Idegizgalmi és bénulásos jelenségek.

Szénmonoxíd,
Cyanhydrogen,
Phosphorhydrogen.

Bágyadtság, fejfájás, émelygés, hányás, hasmenés, véres vizelet. A vizelet mennyisége csökkent, anuria. Conjunctivitis, stomatitis. Szorongó érzés, halálfélelem.

Arsenhydrogen.

**ELSŐSEGÉLYNYUJTÁS ÉS GYÓGYKEZELÉS
VEGYI HARCANYAGOK OKOZTA MÉRGEZÉSEK
ÉS SÉRÜLÉSEK ESETÉN.**

A) Haregázok.		Felismerés	Tünetek	
I. ingerlők	Könnyeztetők			
		<p>Bromaceton, Brombenzyl- cyanid, Chloraceto- phenon.</p>	<p>Azonnal könnyezés, nagy töménység esetén ezenkívül égető viszketés a vékonyabb bőr- felületeken (arc, hónalj).</p>	<p>Égető fájdalom a szem- ben. Bőséges könny- nyezés, orrfolyás, nyáladás.</p> <p>Cseppfolyós szeny- nyezéskor órák mulva lobos pír, majd hólyagos sértülés.</p>
	Orr-, garatingerlők (tüsszentők)			
		<p>Diphenylar- sinechlorid (Clark I.), Diphenylar- sinecyanid (Clark II.), Diphenyl- amin- chlorarsin (Adamsit), Aethyl- chlorarsin (Dick).</p>	<p>Jellemző patikaszag. Néhány perc mulva égető, kaparó érzés a garatban, orr- ban, tüsszentés.</p>	<p>Égető, kaparó érzés a garatban, orrban. Tüsszentés, mellkasi fájdalom, szorongó érzés, szédülés, fej- fájás, nyáladás, hányinger, esetleg hányás. Nagy tö- ménység esetén ége- tő fájdalom a szem- ben, könnyezés, ké- sőbb esetleg ideg- izgalmi és benuulásos jelenségek.</p> <p>Szilárd és folyé- kony állapotban a hőrfelületen súlyos gyulladást okozhat.</p>

Elsősegélynyújtás és gyógykezelés

A tünetek az elgázosított terület elhagyása után maguktól elmúlnak. A szemet, a száj- és orrüreget esetleg 3%-os natriumhydrocarbonát oldattal, vagy 3%-os bőrvízzel öblítjük ki.

Bőrsérülés alkalmával a kezelés azonos a mustárgázos sérülések kezelésével.

A szemet dörzsölni nem szabad!

A tünetek az elgázosított terület elhagyása után 10—15 percig még fokozódnak, azután lassan maguktól elmúlnak. A szemet, a száj- és orrüreget 3%-os natriumhydrocarbonát oldattal öblítjük ki. A köhögés csillapítására codeint, fájdalom ellen amidopyrint, hányinger ellen cognacot kapjon a beteg. A psychikus izgalom megszüntetésére alkohol-chloroform-aether-ammoniakeveréket szagoltassunk.

Víz- és élelmiszermérgezéskor jóhatású a gyomormosás és hashajtó.

Bőrsérülés esetén a kezelés azonos a mustárgázos bőrsérülés kezelésével.

A) Haregázok.	Felismerés	Tünetek
	Chlor.	Fojtós, szúrós szag, köhögés.
II. Fojtó k.	Phosgen (carbonylchlorid), Diphosgen (Peranyag: perchlorhangyasavas methyl-ester).	Rothadó almára, korhadó falevéltre emlékeztető szag. Köhögés, kiefokú könnyezés, émelygés. Nagy töménység esetén azonnal fuldokló nehézlégzés.
	Chlorpikrin (nitrochloroform)	Égető fájdalom a szemben, bőséges könnyezés, émelygés.

Görcsös köhögés, véres-nyákos köpet, mellkasi fájdalom.

3—6 óra múlva habos, majd véres habos nyálazás. Egyre fokozódó légszomj (tüdővízenyő), mellkasi fájdalom, nagyfokú nyugtalanság.

Émelygés, hányinger, hányás, máskülönben mint phosgen esetén.

Elsősegélynyújtás és gyógykezelés

A mérgezettet **szállítva** kell az elgázosított területről eltávolítani. **Meneteltetés szigorúan tilos!** A felszerelés és a gázszagú ruha eltávolítása után a beteget jól be kell takarni. Meleg takarók! **Feltétlen nyugalom!** **Szív-erősítők** még a nehézlégzés és szívgyengeség kifejlődése előtt (feketekávé, tea, szíverősítő injectiók: strophantin, collapsus esetén pulsoton, szállítás előtt camphor). Intra-vénásan 25%-os szőlőcukoroldat. Vérvétel (600 - 800 cm³). Légszomj esetén oxygenbelélegeztetés. Köhögés csillapítására codein, fájdalom ellen amidopyrin, hányinger ellen cognac. A psychikus izgalom megszüntetésére ebben az esetben legjobb hatású az oxygenbelélegeztetés.

A) Haregázok.	Felismerés	Tünetek	
III. H ó l y a g h ű z ő k	Mustárgáz (dichlor- diethyl- sulfid),	Fokhagyma- szag.	<p>A) Csepphetás ese- tén:</p> <p>A bőr felületén, a szennyezés helyén 3—6 óra múlva lobos pír, majd 18—24 óra múlva hólyag. Napok múlva a hólyag helyén lassan gyógyuló fekély keletkezik.</p> <p>B) Gőzhatás ese- tén:</p> <p>3—6 óra múlva könnyezés, idegentestérzés a szemben, fényviszony. A szemrésnek megfelelően a szemgolyó kötőhártyája lobosan bővére. A szemhéjak megduzzadnak. A nyirkos és vékonyabb bőrfelületeken gyuladásos pír, viszketés. Belélegzés esetén órák múlva köhögés, rekedtség, esetleg teljes hangtalanság. Súlyos mérgezéskor nehézlégzés (gócos tüdőgyulladás, tüdővizényő), szivgyengeség.</p>
	Lewisit (chlorvinyl- dichlor- arsin).	<p>Muskátliszag.</p> <p>Azonnal égető érzés a szemben, könnyezés, tüszögés, köhögés. Bőrszennyezés esetén azonnal égető viszketés.</p> <p>A bőrtünetek azonosak a mustárgáz okozta tünetekkel, de a folyamat gyorsabban zajlik le.</p>	

Elsősegélynyújtás és gyógykezelés

Az elgázostott terület elhagyása. A felszerelés és a gázzal szennyezett ruha óvatos eltávolítása.

Csepphetás esetén. A sérülés megelőzésére felitítás és a gázsebesomag tartalmából készült péppel bekenés, azután szappanos lemosás. **Bőrsérüléskor a hólyag megjelenése előtt** alumíniumkenőcsös kötés. **Kitejelőtti hólyagnál** a hólyag falának megtartása mellett a hólyagtartalom kiengedése, azután ismét alumíniumkenőcsös kötés. **Fekély esetén** kötésváltáskor 3%-os hidrogenhyperoxydos öblítés vagy kamillafőzetes, vagy híg kaliumpermanganátos fürdő, azután melegbehatás (nap, kályha) és végül ismét alumíniumkenőcsös kötés. Az út lobosodás lezajlása után a kenőcshöz adjunk ultraseptylt. Később ultraseptyl vagy ultraseptyl-urea poros kezelés.

Gőzhatáskor. A sérülés megelőzésére szappanos lemosás. A szem kiöblítése 3%-os natriumhydrocarbonat oldattal, azután alkalis kenőcs, sötét szemtűveg. A lobos bőrfelületre kamillafőzetes vagy híg kaliumpermanganátos, vagy 1%-os chlorogonimios (neomagnol) fürdő, azután alumíniumkenőcsös bekenés. A lobosodás lezajlása után ultraseptylporos behintés. Inhalatiós mérgezés esetén nyugalom, alkalis és olajos inhalatio, vitaminos ételek.

A tüdőgyulladást, tüdővizenyőt a szokásos módon gyógykezeljük.

A) Haregázok.		Felismerés	Tünetek
IV. V é r m é r g e k.	Szén-monoxyd.	Esetleg kábultság, szédülés. (Ezeket alig veszik észre az emberek, az ájulás, hányás legtöbbször hirtelen lepi meg őket).	Fejfájás, szédülés, a halántékok lüktetése, bágyadtság, izomgyengeség, szorongó érzés, szívdobogás, ájulás, hányás, idegizgalmi és bénulásos jelenségek. A légzés hűrgő, a pulzus alig tapintható. Az arc duzzadt, vörösfoltos, a látható nyálkahártyák élénkpirosak. Nagy töménységnél eszméletlenség.
	Cyan-hydrogen.	Keserű mandula-szag, kaparó érzés a garatban.	Mint szénmonoxyd esetén, de inkább göresős jelenségek.
	Arsen-hydrogen.	Fokhagymaszag.	Néhány óra múlva fejfájás, émelygés, hányinger, hányás. A vizelet véres. 2—3 nap múlva sárgaság.
B) Nitrosus gázok. (Legtöbbször szénmonoxyddal).		Barnás szín, szúrós szag.	A tünetek és a mérgezés lefolyása hasonlít a phosgenmérgezéshez.

Elsősegélynyújtás és gyógykezelés

Friss levegő, oxygenbelélegztetés.

Eszméletlenség esetén ecot, torma, ammonia szagoltatása, hidegvizes pacskolás, mesterséges légzés lehetőleg egyidejű oxygenadással. A légzőközpont izgatására lobelin, icoral. Szívgyengeség ellen szíverősítő injectiók.

Lehülés ellen meleg takarók.

Nyugalom. Vértransfusio. Oxygenbelélegztetés. Bőséges folyadékfelvétel. Húgyhajtók (euphylin, theobromin). Szíverősítő injectiók, később vérképző gyógyszerek.

M i n t p h o s g e n m é r g e z é s e s e t é n .

Harcanyag	Felismerés	Tünetek
C) Phosphor.	Fájdalmas égési sérülések.	
D) Ködanyagok.	Ködfelhő.	Nagy töménység esetén kaparó érzés a garatban, köhögési inger, égető-viszkető érzés a bőrfelületen.
E) Üzemanyagok. (Benzin, benzol, ólomtetraethyl).	Benzinre jellemző szag.	Köhögés, fejfájás, émelygés, szédülés, szívdobogás, öntudatlanság, göresök. Ólomtetraethyl esetén fokozott izgatottság, később bennulások. (Ólommérgezés.)

Elsősegélynyújtás és gyógykezelés

A phosphor azonnali eltávolítása homokkal, földdel vagy bőséges vizes leöblítéssel. A phosphor nyomok megsemmisítésére a gázsebecsomag tartalmából készült péppel bekenés, majd ennek eltávolítása után natriumhydrocarbonat-hydrogenhyperoxyd oldatban fürdetés. Egyébként, mint égési sérüléseknél. A sebek mélyébe került phosphort kimetszéssel kell eltávolítani.

Bőrsérülés esetén, mint a savak okozta sérülések alkalmával. Inhalációs mérgezéskor, mint a phosphor-mérgezeteknél.

Mint szénmonoxyd-mérgezés esetén

ZMNE

Egyetemi Központi Könyvtár

84715301

100
100

